

Rustend conservator Voet wil (nog) niet rusten

Raymond de Belser: laudatio van Leon Voet ter gelegenheid van zijn afscheid van het Museum Plantin-Moretus, gepubliceerd in Sodipa, mei 1982.

Sinds 1 oktober jl. zijn het Museum Plantin-Moretus en het Stedelijk Prentenkabinet 'onthoofd'. Op die datum ging conservator Leon Voet namelijk met pensioenverlof, wat in de praktijk betekent dat hij op 1 april 1982 (een smakeloze aprilgrap) officieel zijn ambt neerlegt. Het zou een overmoedige, onbezonnen daad zijn om een min of meer volledige terugblik te willen werpen op de 32 jaren conservatorschap die aan dit afscheid van de overheidsdienst zijn voorafgegaan. Een carrière die zo bol staat van wetenschappelijke en culturele activiteiten, initiatieven en opdrachten en die zo verguld is met eerbewijzen en onderscheidingen zou zelfs niet in een driedelig *liber amicorum* kunnen worden samengeperst. Een 'volledige' balans (met een opvallend productief krediet) zal overigens ooit wel worden geschreven door het dankbare nageslacht, door de geestelijke erfgenamen van het uitgebreide, voorlopig nog onvoltooide vorserswerk dat de conservator-historicus-hoogleraar-bibliofiel nalaat. Beperking is in dit geval zeker geen verarming of verenging. Zelfs een bescheiden 'bloemlezing' van de vele verwezenlijkingen van Prof. Dr. L Voet op diverse terreinen is nog Indrukwekkend genoeg om ervoor in de houding te gaan staan en te salueren.

Er zijn mensen die zo'n expansieve, winstgevende persoonlijkheid hebben, dat ze in hun eentje een soort 'multinational' vertegenwoordigen. Zo iemand is blijkbaar ereconservator Voet. Begiftigd met een fors intellectueel kapitaal, heeft hij zich vanuit zijn Antwerpse zetel, het beroemde Plantijnse Huis, als cultuurdrager, als auteur, als museoloog, als spreker geestelijk weten te vertakken tot ver buiten de grenzen. Zijn culturele 'vestigingen' in het buitenland zijn legio. De radius van de reizende tentoonstellingen die door hem met aanmerkelijk succes werden opgezet – treffers als b.v. 'Antwerp's Golden Age', 'Prenten en Tekeningen uit Antwerpens Gouden Eeuw' en 'Jacob Jordaens' – bestreek de Verenigde Staten, Nederland, Duitsland, Polen, Griekenland, Portugal en Bulgarije. Kunst waar vraag naar was (en nog steeds is), niet tegeloven. Niet iedere conservator heeft de aanpak, het talent en het gelukkige gesternte om zoiets te presteren. Honderden tentoonstellingen in eigen huis en binnen de nationale grenzen vormen daarbij een niet te verwaarlozen complement waarvoor de bezieler en organisator L.V. (voor de insiders zijn 'administratieve' signatuur) een niet geringer compliment verdient. Het lijkt wel voldoende om er de loopbaan van een zeer actieve, ambitieuze ambtenaar mee te vullen. Maar voor de bewaarder van de Plantijnse schatten was dit reuzepakket schijnbaar maar één van de vele 'agendapunten' waar hij terloops zijn ziel in blies en, zoals de Antwerpse volksmond zegt, 'zijn zweet in stak'. Zijn contacten met vakgenoten, mecenasen en kunstenaars in binnen- en buitenland, zijn reputatie als superdeskundige en, jawel, ook zijn slimme tactieken waarborgden een constante verrijking van de verzamelingen van het Museum Plantin-Moretus en Prentenkabinet. Het patrimonium van de Stad Antwerpen voer er wel bij. Dat ging niet zomaar vanzelf. Er moest hard aan getrokken worden, gemarchandeerd en soms een beetje gemanipuleerd, met alle fatsoen. In 1954 viel het museum de unieke, onschatbare verzameling Franse literatuur van Max Hom toe. In 1966 kon, dankzij het legaat van de Franse magistraat René Vandevor, het salon Emile Verhaeren worden opengesteld. Ook het Prentenkabinet plukte de vruchten van dit dynamisch beheer en genoot de gunsten van kunstenaars, of van hun nabestaanden, in de vorm van gulle schenkingen. Niet zelden omvallen deze, zoals in het geval van Jos Léonard, René De Coninck, Jules Guiette en Oscar Bronckaers, nagenoeg de volledige nalatenschap.

Maar ook van belangrijke contemporaine kunstenaars als Masereel, Van Uytvanck, Hendrickx, Roelants, Van Hoeydonck en Haccuria kon representatief werk *in partibus* worden verworven. Er werd vanzelfsprekend niet alleen gekregen, maar ook gekocht. Door een combinatie van selectief overleg en zuinigheid, een gevolg van de krimpende budgetten, werden wonderen verricht. Ze zijn, ook voor de komende geslachten, te zien in het Prentenkabinet, onder de trefwoorden Vaes, Ost, Van Straten, Minne, e.a. Inventariseren en catalogiseren waren onder het beheer van conservator Voet dagelijkse bezigheden. Het was vaak niet bij te houden. Het hoopte zich op en dreef werklustige, bekwame assistenten tot wanhoop. Maar de jubilerende conservator-historicus was, met alle respect, tegelijk ook een rusteloos 'schrijfbeest' dat in zijn ambtelijke loopbaan ettelijke schrijfmachines en typistes 'versleet' en papierstormen deed woeden. Zijn fenomenale kennis van de 16de eeuw, uitgewerkt in volumineuze handboeken en standaardwerken als 'The golden compasses', 'De gouden eeuw van Antwerpen', en 'The Plantin Press', laat onuitwisbare sporen na in de cultuurgeschiedenis van het boek. Het wordt nu al duidelijk dat hij, naast ontelbare bijdragen en geschriften van bescheidener omvang, een aantal gezaghebbende bronnen heeft geproduceerd die hem tot de evenknie van zijn voorgangers Max Rooses, Maurits Sabbe en A.J.J. Delen verheffen en misschien zelfs daarboven uittillen. Maar hoewel hij, om een van zijn eigen uitdrukkingen te gebruiken, 'de *bâton de maréchal* al lang in zijn ransel heeft', wil de rustende conservator blijkbaar nog steeds niet aan rusten denken. Het is een publiek geheim, dat hij alweer nieuwe, niet minder ambitieuze projecten op stapel heeft staan. Hoe krijgt hij het allemaal voor mekaar? Telt zijn etmaal 36 uren? Of ligt de verklaring simpelweg in het feit dat hij een Maagd is? In 'Een hart onder de dierenriem' schrijft onze nationale dichter Karel Jonckheere: 'Een Maagd is uitermate ijverig. Hij heeft iets weg van de overvlijtige, alwetende onderwijzer. Hij schrijft boek na boek'. Het is allicht een kwestie van niveauverschil. De 'alwetende onderwijzer' is in hoc casu een 'veelwetende hoogleraar': docent geschiedenis aan het Hoger Instituut voor Vertalers en Tolken (RUCA), en zijn 'overvlijtig' temperament manifesteert zich in allerlei culturele 'nevenactiviteiten'. Inderdaad, Dr. L. Voet is 'ertussendoor' ook redactiesecretaris van *De Gulden Passer*, secretaris van het Bestendig Dotatiefonds voor de Stadsbibliotheek en het Museum Plantin-Moretus, secretaris-penningmeester (geweest) van het Plantin-Genootschap, vicevoorzitter van het comité Geschiedenis van Pro Civitate, voorzitter van het Kunsthistorisch Instituut van Antwerpen, enz. Hij zetelt (en zetelde) in verscheidene commissies, raden en jury's en ziet er tenslotte ook nog kans toe om gemiddeld tweemaal per jaar een studiereis te ondernemen – met uitzondering van Australië en Afrika bezocht hij zowat alle continenten – en als een 'uitermate ijverige' bij honig te verzamelen voor de wetenschap. Maar, zoals gezegd, de raten zijn nog niet vol met honig. Met onverminderde werk- en schrijfdrift bereidt de ereconservator nieuwe publicaties voor. Het rommelt dus weer in dat hooggeleerde hoofd. Moge het er nog lang rommelen. Wat een verlies is voor het Plantijnse Huis en het Prentenkabinet is ongetwijfeld een winst voor de wetenschap.

Carry on, Professor!

R. De Belser

Raymond De Belser spreekt zijn laudatio van Leon Voet uit op het afscheidsdiner van Leon Voet op 17 maart 1982.